

Formation of methodological readiness for integrative modular training of future primary school teachers

Shakhnoza NURMATOVA¹

Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

ARTICLE INFO

Article history:

Received April 2023
Received in revised form
15 May 2023
Accepted 25 May 2023
Available online
15 June 2023

Keywords:

competence,
lesson,
pedagogy,
education,
the lesson content,
creativity.

ABSTRACT

This article covers the requirements for the future elementary school teacher and the specific aspects of the teacher's creative approach to the lesson in the course of the lesson and joint cooperation with students.

2181-1415/© 2023 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss4/S-pp214-217>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini integrativ modulli o'qitishga metodik tayyorgarligini shakllantirish

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisiga qo'yiladigan talablar va dars jarayonida o'qituvchining darsga kreativ yondashuvi, o'quvchilar bilan birgalikdagi hamkorligining o'ziga xos jihatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar:

kompetensiya,
dars,
pedagogika,
ta'lim,
darsning mazmuni,
ijodkorlik.

¹ Teacher, Tashkent State Pedagogical University named after Nizami.

Формирование методической готовности будущих учителей начальных классов к интегративно-модульному обучению

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

компетентность,
урок,
педагогика,
образование,
содержание урока,
творчество.

В данной статье освещаются требования к будущему учителю начальных классов и креативный подход учителя к уроку в процессе урока и специфика совместной работы с учениками.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, Xalq ta'limi vazirligi va o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi markazining 2013-yil 22-avgustdagi "Umumta'lim maktablari fanlari bo'yicha uzluksiz ta'limning Davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlarini ishlab chiqish to'g'risida"gi qo'shma qaroriga asosan umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida o'qitiladigan fanlar bo'yicha amaliyotchi o'qituvchilar, metodistlar va yetakchi olimlar tomonidan o'quvchilarda kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan Davlat ta'lim standarti va o'quv dasturlarining loyihasi ishlab chiqilgan edi. Qo'shma yig'ilishining qaroriga asosan, bitta sinfda bir paytda bir necha fanlar bo'yicha DTS va o'quv dasturlari loyihalarini tajriba-sinovdan o'tkazish belgilandi. Unga ko'ra, Oliy va o'rta maxsus ta'lim va Xalq ta'limi vazirligi, O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi markazining 2014-yil 15-avgustdagi "Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining umumta'lim fanlari bo'yicha o'quvchilarda kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan Davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlarini loyihalari tajriba-sinovdan o'tkazish to'g'risida"gi qo'shma buyrug'i qabul qilindi. Yangi Milliy o'quv dasturi avvalgilaridan nimasi bilan farq qiladi? Avvalgi o'quv dasturlari mazmuni 90% nazariyadan iborat b'lib, o'qitish metodikasi yodlatishga yo'naltirilgan. Yangi milliy o'quv dasturi mazmuni 50% nazariya va 50% amaliyot hamda o'quvchining mustaqil faoliyatini qo'llab-quvvatlashdan iborat bo'ladi. O'quv dasturlaridagi baholash esa faqat eslab qolingan bilimlar hajmini aniqlagan. Yangi dastur asosida o'quvchilarda shakllangan ko'nikmalar baholanadi. Fanlar soni va o'quv yuklamalari optimallashtirilib, o'quvchilar qiziqishiga ko'ra fanlarni tanlab o'qish imkonini beruvchi variativ o'quv dasturlar asosida hayotga va kasbiy faoliyatga tayyorlash imkoni yaratiladi. Milliy o'quv dasturi asosida fanlar chiziqli tartibda emas, spiralsimon tarzda o'qitiladi. Ya'ni mavzular takroriy emas, bir-birini mantiqan davom ettiruvchi hamda soddadan murakkabga tomon yo'naltirilgan tarzda kiritiladi.

Hozirgi kunda an'anaviy o'qitish o'rnini shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar egallamoqda. Shu nuqtai nazardan, o'quvchilarning egallagan bilimi, ko'nikma va malakalarini muntazam nazorat qilish, ularning olayotgan bilimlaridagi bo'shliqlarni o'z vaqtida to'ldirib borish, iqtidorli o'quvchilardagi intellektual salohiyatning muntazam rivojlanishi uchun shart-sharoit yaratish, kattalar bilan hamkorlikda faoliyat ko'rsatishga qiziqtirish, ularning salomatligini muhofaza qilish va mustahkamlashga qaratilgan pedagogik yondashuvlar va tajribalarni boyitish, sinfdan tashqari pedagogik tadbirlar rejasini ishlab chiqish, o'quv-tarbiya jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalardan hamda pedagogika fanining ilg'or yutuqlaridan muntazam foydalanish, ya'ni, ta'lim

jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari elementlarini olib kirish, ulardan samarali foydalanish, o'qituvchilarning ota-onalar bilan hamkorlikda faoliyat yuritishini yo'lga qo'yish, boshlang'ich sinf o'qituvchilarini qayta tayyorlash va ularning malakalarini muntazam oshirib borishda innovatsion metodlardan foydalanish kabi vazifalar dolzarb tus olmoqda. Ta'limga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlarda ham boshlang'ich sinflar uchun o'qituvchilarni tayyorlash masalasiga alohida e'tibor qaratiladi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan asosiy talablarni ko'rib chiqamiz. N.V.Amosova fikricha, mutaxassis:

- o'z kasbining shaxsiy va ijtimoiy ahamiyatini his qiladi;
- ilmiy-insonparvar dunyoqarashga ega;
- ilmiy bilishning shakl va metodlarini hamda ularning evolyutsiyasini biladi, - tevarak olamni bilish va uni o'zlashtirishning turli metodlariga ega bo'ladi;
- jamiyat taraqqiyotida ilm-fan ahamiyatini tushunadi;
- axborotlarni qidirish, qayta ishlash va foydalanishning innovatsion metodlaridan xabardor, axborot oluvchi uchun ularni moslashtirish va sharhlash qobiliyatiga ega bo'ladi;
- ilm-fan taraqqiyoti va o'zgarib borayotgan ijtimoiy amaliyot sharoitida o'z nuqtai nazarini qayta ko'rib chiqish, ishlashning innovatsion shakl va metodlarini tanlashga qodir bo'ladi;
- turli fanlararo bilim sohalarida ishlashga psixologik va metodik tayyorlangan bo'ladi;
- odam shaxsi rivojlanish davrida o'ziga xos davr sifatida bolalikning ahamiyatini his qiladi.

Bizning fikrimizcha, agar bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi o'zining o'quv-bilish faoliyatida shaxsiy qobiliyatlarini namoyon etishga imkon topa olmagan bo'lsa, o'quvchilarni bunday faoliyatga jalb qilishni ham uddalay olmaydi. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini metodik tayyorlash muammosi bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar tahlili talabalar pedagogika oliy ta'lim muassasalarida nimani va qanday o'qishi hamda kasb faoliyatida nimani va qanday bajarishiga to'g'ri kelishi o'rtasidagi qator qarama-qarshiliklarni belgilashga imkon berdi. Shu o'rinda pedagogik, didaktik qarama-qarshiliklar va matematikani o'qitish bilan bog'liq quyidagi qarama-qarshiliklarni ajratib ko'rsatish mumkin (yuqorida tilga olingan qarama-qarshiliklar o'zaro bog'liqligi shubhasiz):

- pedagogika oliy ta'lim muassasalarida o'rganiladigan matematika va matematika o'qitish metodikasi fanlari mazmuni juda murakkabligi bilan ularni o'rganish bo'yicha samarali texnologiyalar yetarlicha ishlab chiqilmaganligi o'rtasida;

- boshlang'ich sinf o'qituvchisi kasbiy faoliyatida matematik, metodik, psixologik-pedagogik, didaktik bilimlardan kompleks foydalanish zaruriyati bilan bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida talabalarning o'quv-bilish faoliyatida bunday metodda bilim olish imkoni deyarli mavjud emasligi o'rtasida;

- differentsiallashgan ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatini samarali tashkil qilishga layoqatli malakali boshlang'ich sinf o'qituvchilariga jamiyat ehtiyoji bilan talabalarning o'quv-bilish faoliyatining sifatli tizimi mavjud emasligi o'rtasida;

- metodik tayyorlash jarayonida talabalarning o'quv faoliyatini tashkil qilish bo'yicha mavjud alohida metodik ishlanmalar va tavsiyalar bilan bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchini metodik tayyorlashning ilmiy asoslangan texnologik modellari mavjud emasligi o'rtasida;

– talabalarni tayyorlash jarayonida ular o‘qituvchidan tayyor axborotni an’anaviy nafaol qabul qilishi bilan bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy faoliyatida ularga muntazam mustaqil ta’limning ob’ektiv zarurligi o‘rtasida;

– boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga matematika o‘qitishda yangi samarali texnologiyalarni joriy qilish va foydalanish zaruriyati bilan talabalarni metodik tayyorlash jarayonida zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish yaxlitligining mavjud emasligi o‘rtasida;

– boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini ijodiy izlanish faoliyatiga jalb etish ijtimoiy-ob’ektiv ehtiyoj ekanligi bilan bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini bunday faoliyatni tashkil qilishga tayyorlashning uchun samarali varianti mavjud emasligi o‘rtasida.

Yuqorida sanab o‘tilgan qarama-qarshiliklar pedagogika oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi metodik tayyorgarligini takomillashtirishning bir qator aniq vazifalarini belgilash imkoniyatlarini berdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Sh.M.Mirziyoyev, Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent.: O‘zbekiston. 2017. – 488 bet

2. A.Abduqodirov va b “Kayc-ctadi” uslubi: nazariya, amaliyot va tajriba – T.: “Tafakkur qanoti”, 2012. – 131-bet.

3. A.A. Abduqodirov Teoriya i praktika intecifikasii podgotovki uchiteley fizika-matematicheskix dictiplin. Aspekt icpolzovaniya kompyuternyx sredstv v uchebno vocpitatelnom proseece: Dicc...dokt.ped.nauk. (13.00.01., 13.00.02.) – T.:1990. – 360 c.

4. B.S.Abdullayeva, A.V.Sadikova, M.I. Toshpulatova, Oliy matematika asoslari // Pedagogika oliy ta’lim muassasalarining 5141600-“Boshlang‘ich ta’lim va sport-tarbiyaviy ish” bakalavr yo‘nalishi talabalari uchun mo‘ljallangan darslik – T.: Iqtisod – moliya, 2011. – 350-bet.

5. M.E.Jumayev, O‘qituvchining ijodiy shaxs sifatida rivojlanishida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik-matematik tayyorgarligi. Monografiya.T.: “Fan”, 2009. – 240-bet.

6. M.E.Jumayev, O‘qituvchining ijodiy shaxs sifatida rivojlanishida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik-matematik tayyorgarligi. Monografiya. T.:2009-y. “Fan” nashriyoti 240-bet.